

R

REVEIL-SERIE

NODIG IS DE EVANGELISCHE
VEROOTMOEDIGING

THEODORUS AVINCK

No. 541

JANUARI-FEBRUARI 2018

THEODORUS AVINCK

Theodorus Avinck werd in 1740 geboren te Amsterdam. Hij was de zoon van Theodorus Avinck en Johanna de Kraly. In 1765 trouwde hij met Petronella du Pré; zij gingen wonen in De Bilt. Daar is Avinck een aantal jaren ouderling geweest.

In 1777 verhuisde het echtpaar naar Utrecht. Ook hier diende hij de gemeente als ouderling. Hij ging voor in de onderlinge bijeenkomsten die op gewone weekdagen werden gehouden, met goetvinden van de kerkenraad. Als oefenaar sprak hij dan een stichtelijk woord over een tekst of een bijbels onderwerp. In dat kader mag hij in één adem worden genoemd met ouderlingen zoals Lambertus Myseras en Justus Vermeer.

In 1780 werd zijn vrouw van hem weggenomen. Enige tijd later is hij hertrouwd, maar dit huwelijk duurde niet lang. Hij overleed na een kort ziekbed op 14 januari 1782.

Zijn verhandelingen werden zeer gewaardeerd door zijn vrienden. Op hun aandringen werden ze uitgegeven in totaal drie bundels, resp. in de jaren 1779, 1780 en 1787.

Deze verhandelingen werden in 1843 herdrukt en uitgegeven in twee delen: ‘Bundel van Praktikale Verhandelingen over eenige Schriftuurteksten’ door Theodorus Avinck, Th Z.

De ‘verhandeling’ die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands uit de bovengenoemde ‘Bundel van Praktikale Verhandelingen over eenige Schriftuurteksten’, het eerste deel, de vierde preek. De oorspronkelijke titel is: ‘De noodzaak van de evangelische verootmoediging’. Avinck heeft eerder een verhandeling gehouden over deze tekst. Die is in de Reveilserie verschenen als nr. 539, in november 2017.

NODIG IS DE EVANGELISCHE VEROOTMOEDIGING

door

THEODORUS AVINCK

*“Waarom zegt dan Mijn volk: Wij zijn
heren, wij zullen niet meer tot U
komen?”*

Jeremia 2:31c (2e verhandeling)

Toen ik de laatste keer in ons gezelschap dezelfde tekstwoorden aan de orde stelde, heb ik niet alleen het hele hoofdstuk kort besproken, maar ben ik ook ingegaan op de inhoud en de bedoeling ervan. Vervolgens merkte ik op dat wij de inhoud van deze tekstwoorden in hun verband en bedoeling aan de orde zouden stellen. Daarna zouden we daaruit een bepaalde les trekken en daar nog wat méér over zeggen. Ten slotte zouden we een woord van toepassing spreken naar ieder nodig had in de stand van zijn geestelijk leven op zijn levensweg. Nadat ik de woorden in hun verband en bedoeling had toegelicht, trok ik daaruit deze les:

er is niets dat ons méér belet in ons gelovig komen tot Christus, dan de hoogmoed; dan vertrouwen we op onszelf en steunen op alles wat schepsel is.

In de nadere uitwerking hiervan gaf ik aan wat oprechte vernedering en verootmoediging is, welke weg God gewoonlijk houdt als Hij een zondaar verootmoedigt, en dat deze verootmoediging werkelijk nodig is. Ten slotte zou ik nog enige vragen hierover aan uw hart leggen en trachten daarop antwoord te geven.

Ware verootmoediging is die gestalte van het hart dat een zondaar zich, door het zien en gevoelen van zijn zonde, schuld en onmacht, voor God neerlegt en zich aan Hem onderwerpt. De zondaar geeft zich over om door God behandeld te worden zoals Hij dat in Zijn vrijmachtig welbehagen wil. Deze omschrijving heb ik vervolgens wat uitgewerkt. Daarna gaf ik enkele bijzonderheden aan van de weg die God gewoonlijk houdt als Hij een zondaar verootmoedigt, en hoe de Heilige Geest daarbij gebruikmaakt van de Wet en het Evangelie. De tijd verhinderde ons toen om daarop verder in te gaan, en daarom sloot ik af met een kort toepasselijk woord, zoals de aanwezige vrienden dat in hun verschillende geestelijke omstandig-

heden nodig hadden.

Er bleven toen nog twee belangrijke zaken over:

1. de noodzaak van de ware verootmoediging;
2. het stellen en beantwoorden van een aantal vragen die het hart raken.

U begrijpt dus wat de twee hoofdzaken zijn die ons nu zullen gaan bezighouden. Deze zaken zijn niet minder belangrijk dan die wij eerder overwogen hebben.

Moge de Heere met Zijn verootmoedigende en vernederende Geest in het midden van ons werken! Amen.

1.

Laten wij nu eerst letten op de noodzaak van de ware, evangelische verootmoediging. Maar dan moet ik u vooraf toch nog op het een en ander wijzen. Ik spreek nu wel over de noodzaak van verootmoediging als een zondaar tot Christus wil komen. Maar daarmee zeg ik niet dat deze verootmoediging ons ook maar enig recht geeft om vrijmoedig tot Christus te komen. Nee, mijn vrienden, zo bedoel ik het beslist niet. Ik zeg net als de vorige keer dat wij ook wat dit betreft van onze verootmoediging afgebracht moeten worden. De diepste vernedering is im-

mers geen wisselgeld op de markt van vrije genade. De grond van ons recht en onze vrijmoedigheid waardoor we mogen komen, ligt alléén in de genadige schenking van Christus door het Evangelie. Hierdoor heeft de meest verharde en hoogmoedige zondaar die onder de bediening van het Evangelie leeft, hetzelfde recht om te komen als de meest ootmoedige mens.

Ik wil ook niet zeggen dat er geen geloof gevonden wordt vóór iemand de zes trappen is doorgedaan die in de vorige preek genoemd werden. Integendeel, ik heb juist aangegeven dat het kennen en gevoelen van ellende óók tot het geloof behoren. Er zijn onder en bij dit kennen en gevoelen ook gelovige werkzaamheden ten aanzien van Christus, al komt de ziel niet tot het toe-eigenen van Christus en het vertrouwend rusten op Hem.

Ook wil ik de noodzaak van deze verootmoediging niet zóver doortrekken, dat het niet gebeuren kan dat een zondaar bewogen wordt om tot Christus te gaan door het zien van Zijn dierbaarheid en gewilligheid. Dan zou ik de ondervinding tegenspreken, want dit gebeurt menigmaal. Maar als dit gebeurt, sluit dat toch de kennis van zonde en ellende in, al is het dat de ziel daarop niet direct het oog gericht heeft in die tijd. Hoe

kan een mens zich immers aan Christus overgeven om gezaligd te worden, als hij niet gelooft dat hij vol zonde en ellende is? En hoe kan hij dit zien zonder dat hij daardoor verootmoedigd is, al wordt het besef daarvan dan verzwolgen door het zien van Jezus' zondaarsliefde?

Als ik nu toch zeg dat geen zondaar tot Christus komen zal dan hij die werkelijk verootmoedigd is, dan bedoel ik daar het volgende mee: als een zondaar die de Heere Jezus door het geloof enigszins toe-eigent en omhelst zoals Hij in het Evangelie – dat is: om niet – wordt aangeboden, dan moet hij afgebracht worden van alles wat Christus niet is.

Wil zo iemand genade als *vrije* genade aannemen en omhelzen, dan moet hij zich voor God als een doodschuldige neerleggen, en zich bij het licht van de Geest leren kennen als een verdoemelijke zondaar die nergens recht op heeft. Laten wij dit wat nader bezien en daarvoor bewijs aandragen. Ik zal dit proberen te doen in enkele stellingen die door u niet tegengesproken zullen worden.

1. De eerste stelling is deze:

Als een zondaar tot Christus komt om zich door Hem van de zonde te laten verlossen, dan moet die zonde hem tot een last zijn, want zonder het

voelen van deze last zal hij nooit tot Christus gaan om ervan verlost te worden.

Dit spreekt vanzelf. Zal iemand die al zijn genoeg, ja zijn leven in de zonde vindt en die als een lekkernij in de mond houdt – zal zo iemand werkelijk graag van de zonde verlost willen worden? Als Jezus een Zaligmaker in het rijk van de zonde zou zijn, zodat de zondaar de hemel kan krijgen terwijl hij de zonde aan de hand houdt – ja, dan zou Jezus hem welkom zijn. Maar nu weet hij dat de Heiland inderdaad zondaren zaligt, maar hij weet ook dat Jezus hen *van* en niet *in* de zonde verlost. Als een zondaar dus tot Christus komt om zalig te worden, moet de zonde bitter voor hem zijn en een last.

Maar hoe wordt de zonde voor ons tot een last, terwijl ze een genoeg is in ons natuurlijke bestaan? Dat gebeurt alleen door het ontdekkende en verootmoedigende werk van de Heilige Geest. Trouwens, als wij de zonde door het licht van de Geest zien zoals ze wezenlijk is, dan zien we pas goed het zondige karakter ervan. Dan gaan we pas echt zien hoe walgelijk de zonde is, hoe verfoeilijk en godonterend, en schadelijk voor onze ziel. Dan zeggen we: ‘Mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd;

als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden' (Psalm 38:5).

Dan is het:

*Wat ben ik vol van alle zonden!
Hoe zit mijn ziele vastgebonden!
Hoe zit ik in des vijands macht!
Ik ben ellendig en vol schulden,
waarin ik lang de maat vervulde.
Ik sloeg op mijne ziel geen acht.*

*Hoe ben ik vol van zielsellende!
Waar ik mij keer, waar ik mij wende,
't is niets dan zond' en zondeschuld.
Och, wie verlost mij van die zonden?
Och, wie geneest mijn zielewonden?
Och, wie is 't, die die wens vervult?*

Er is inderdaad geen last met deze last te vergelijken. De farao mag dan zeggen: 'Och, dat de Heere deze plaag van mij wegnam!' Maar de boetvaardige David zegt: 'Was mij van mijn ongerechtigheid, en reinig mij van mijn zonden!' Wat is de tijding van het Evangelie welkom voor een ziel die zó onder de last van de zonde gebukt gaat! Want daarin wordt getuigd dat Jezus zondaren zaligt van hun zonden, en dat de Verlosser uit Sion gekomen is om af te wenden de goddeloosheden van Jakob en de

ongerechtigheid van Israël (Romeinen 11:26). Nu zegt de ziel: ‘Welkom dierbare Jezus! Welkom zalig Evangelie! Hierdoor zie ik dat Jezus mij van mijn blindheid en vijandschap wil genezen! Hij kan en wil mij van de banden van mijn zonden verlossen! Hierom is deze Zaligmaker mij dubbel welkom!’

Dat is geen wonder, want de zonde is voor de ziel de grootste rampzaligheid. Moet zij in de zonde blijven, dan zou het leven een hel op aarde zijn. Dit drijft de ziel naar Christus, want zij weet dat hij die door de Zoon vrijgemaakt zal zijn, werkelijk vrij is. Daarom zegt de ziel tegen de gezegende Verlosser:

*Mijn God, ik zie mijn vuile zonden.
Maar springt niet uit Uw open wonden
een milde bron van zuiv'rend bloed?
O, zuiv'rend bloed! O, zalig wassen!
Spreng offeras en levensplassen;
die loog¹ verbijt d'onreinigheid.
Dan zal ik uit die bron gerezen,
als 't hagelwitte schaapje wezen,
dat even van de wassteê² scheidt.*

2. Een tweede stelling die de zaak waarom het nu gaat niet minder ondersteunt, is deze:

¹ bijtende en zuiverende stof

² wasplaats

Als een zondaar tot Christus komt, moet hij afzien van al zijn vertrouwen op andere dingen. Dit is niet minder duidelijk. Het geloof is immers een ‘uitgaan uit zichzelf’ om alles van Christus te ontvangen. Maar hoe zal ik uit mijzelf uitgaan, als mij niet vooraf ontnomen worden alle valse gronden waarop ik steun? Eerst moet ik bij het licht van de Geest zien dat alles wat ik in mijzelf heb of meen te hebben, geheel en al onvoldoende is, vóór ik het bij Christus zal zoeken. Mijn wijsheid moet dwaasheid worden, mijn heiligheid moet zonde worden en mijn verdiensten moeten in eigen oog schuld worden. Maar dit kan alleen gebeuren door vernederende genade. Daardoor leg ik mij – zoals al eerder vermeld – voor God neer als in de dood. Pas dan omhels ik een volle Middelaar en zoek ik in Hem alles wat ik nodig heb.

3. Een derde stelling vloeit voort uit de vorige: *Als een zondaar tot Christus komt, moet hij de dood schrijven op zijn godsdienstige plichten.* Zolang ik immers op mijn plichten blijf steunen, zal ik nooit Christus omhelzen. Want om voor God – dat is: door het geloof – te leven, moet ik door de wet aan de wet sterven (Galaten 2:19). Paulus zegt daarom tegen de

Galaten: ‘Christus is u ijdel geworden, die door de wet gerechtvaardigd wilt worden; gij zijt van de genade vervallen’ (Galaten 5:4). Daardoor ging de jonge man, die zo met zichzelf ingenomen was, bedroefd bij Jezus weg (Markus 10:22). Daardoor vond de hoogmoedige Farizeeër die op zijn plichten steunde, geen genade – in tegenstelling tot de ootmoedige tollenaar. Daarom zegt de Zaligmaker dat hoeren en tollenaars, die geen godsdienstige plichten hadden om daarop te vertrouwen, zullen vóórgaan in het Koninkrijk. Wij kunnen en zullen echter nooit van onze godsdienstige plichten afgebracht worden dan alleen door verootmoedigende genade. Wij zitten immers van nature vastgekleefd aan de wet; de wet is als het ware een bolwerk waarin we ons verschanst hebben. De wet is volgens Romeinen 7 onze eerste en geliefde man. Zelfs in de besten van Gods kinderen heerst nog vaak een wettische geest. Daarom komen wij niet tot Christus, zolang wij nog op onze godsdienstige plichten steunen. Daarom zei vader Augustinus ‘dat plichten meer mensen verdoemen dan de zonde’. En Luther stelde: ‘Wacht u niet alleen voor uw zonden, maar ook voor uw plichten.’ Het is werkelijk waar, als iemand op zijn

godsdienstige plichten vertrouwt, bouwt hij náást het fundament, en loopt hij gevaar om eeuwig verloren te gaan.

Het is echter anders als men gewoon doet wat plicht is zonder daar iets verdienstelijks in te zien. Het is ook anders als men bij het uitvoeren van die verplichtingen iets van Christus in het hart ontdekt. Maar als men net als Paulus waarde hecht aan zijn godsdienstige verplichtingen, is dat niet goed. Toen hij nog onbekeerd was, zag hij het uitvoeren van zijn plichten als winst, maar toen hij verootmoedigd werd, was alles ‘schade en drek’ voor hem.

Het kan zijn dat we nog nooit gezien hebben dat onze godsdienstige plichten onvoldoende en leeg zijn om voor onszelf iets goeds uit te werken. Het kan zijn dat door het doen van onze godsdienstige plichten de Heere Jezus voor ons niet groter en heerlijker wordt. Maar als het zo ligt, is het de grote vraag of het uitvoeren van alle verplichtingen ons ootmoediger en nederiger gemaakt heeft. Of hebben zij ons in farizeese waanwijsheid doen opzwellen?

Ambrosius zei: ‘Het is onvergelijkelijk zaliger iets van Christus in ons hart te gevoelen om daardoor vernederd en verootmoedigd te worden dan dat wij ons tienduizend keer in het

hart verruimd voelen door het waarnemen van onze plichten.’ En op een andere plaats: ‘Al zou iemand een gouden emmer hebben, hij moet echter van dorst vergaan als hij die emmer niet in de put neerlaat om daarmee water te scheppen. Zo moeten wij al onze godsdienstige plichten neerlaten in de fontein Christus om uit Zijn volheid leven, licht en genade te halen. Anders moeten we verloren gaan, ook al zijn onze plichten gouden plichten.’

Hoe moeten wij nu van onze godsdienstige verplichtingen afgebracht worden? Dat kan alleen door vernederende genade! Als dat gebeurt, wendt de zondaar zich tot Christus en zegt: ‘Ik heb Jezus nodig, opdat Hij die plichten aan mijn hart zegent en tot leven brengt. Het is nodig dat Hij ze bij Zijn Vader aangenaam maakt.’ Dan ziet de zondaar de plichten als goddelijke instellingen om daardoor des te meer met Christus verenigd te worden. Als het zó ligt, zijn ze hem aangenaam. Het lezen en horen van Gods woord, het gebruik van de sacramenten, het gebed en andere dingen zijn voor zo iemand als een middel om hem dichter bij Christus te brengen. Het is met hem net zoals bij een vrouw van wie de geliefde echtgenoot in het buitenland

is. Zij leest de haar toegezonden brieven, en herleest ze om daardoor gemeenschap met hem te oefenen. ‘Mijn man denkt aan mij; zó en zó dacht hij aan mij toen hij deze regels schreef.’ Zij doet alsof hij met haar spreekt. Die brieven zijn haar dus dierbaar, niet omdat ze zo lang zijn, maar omdat zij daardoor bericht van haar man ontvangt en uit die brieven merkt dat hij haar lief heeft.

Zo is het ook hier. De goddelijke instellingen van het Woord en de zegels van het verbond zijn als even zovele liefdesbrieven van de Heere Jezus aan ons, arme zondaren. Wij moeten die lezen om daardoor gemeenschap met Hem te oefenen en daarin Zijn liefde te zien. Ze zijn als even zovele schotels waarin Christus als het ware voedsel wordt opgedist.

De verootmoedigde ziel zegt: ‘Door het Woord wordt Jezus aan mijn oor, door het sacrament wordt Hij aan mijn zintuigen gebracht, en door het gebed nader ik tot Hem. Daarom zijn de godsdienstige plichten mij zo aangenaam. Als ik Christus er niet in vind, wat zijn ze dan dor en leeg voor me!’ Als de ziel in het waarnemen van de godsdienstige plichten het een en ander mag genieten, zegt zij: ‘De Heere heeft mij enige

troost en een verruimd hart gegeven om met God te wandelen in de weg van Zijn instellingen en in het waarnemen van de godsdienstige plichten. Maar ik rust of steun niet op die troost, en evenmin op dat verruimde hart. Al mijn troost en rust is in Christus, in Hem alleen is alles.’ Zo ziet u: als de zondaar van zijn vertrouwen en zijn steunen op godsdienstige plichten is afgebracht, komt hij tot Christus en rust op Hem. Maar als het eerste niet zonder verootmoedigende genade kan plaatsvinden, dan is deze genade dus volstrekt nodig om iemand tot Christus te laten komen.

4. Mijn vierde stelling is:

Als iemand tot Christus komt, moet hij de dierbaarheid en de gepastheid van Christus onder ogen zien.

Ik vraag u: Wat zou de zondaar naar Christus drijven, als hij niet ziet dat Jezus noodzakelijk voor hem is, en dat alles in Hem te vinden is wat hij nodig heeft? Dat is het immers wat de ziel naar Christus uitlokt!

Wat denkt u? Zal een zondaar die niet verootmoedigd is, dus een hoogmoedige Laodiceeër, van de Zaligmaker zeggen dat Hij bij hem past, en dat Hij dierbaar is en noodzakelijk is? In

zijn dwaze inbeelding meent hij dat hij geen gerechtigheid, licht of kracht nodig heeft. Maar als hij werkelijk vernederd wordt, als hij inziet dat hij een verdoemelijk en blind schepsel is, onrein en machteloos, dan zal Christus hem zéér welkom zijn. Dan zegt hij: ‘Zo’n blind mens als ik heeft deze Profeet nodig. Zo’n doodschuldige als ik moet deze Priester hebben. Zo’n gebondene als ik kan deze machtige Koning niet missen.’ Het is dan:

*Leer m', o groot Profeet, geloven, lieven, hopen,
en door een serafs vuur in reine min³ ontgloeid,
het godgewijde pad van Uw geboden lopen.*

*O Leraar, Die 't gemoed aan Uwe lessen boeit,
verzoen, herstel en was, Aartspriester van Gods tempel,
door Uw gebed en bloed mijn doormelaatse⁴ ziel.*

*En neem mijn zuchten op, zo vaak ik aan de drempel
van Uw genadehof ootmoedig nederkniel.*

*Regeer, Heilvorst! Regeer, o Koning van Uw Kerk,
de neiging van mijn hart, de rechten van mijn geest,
in alles wat ik doe, bedenk en spreek en werk!*

Geef kracht, opdat door mij Uw Naam steeds zij gevreesd.

5. Mijn vijfde stelling luidt:

*Als iemand tot Christus komt, moet hij door het
Evangelie gelokt en genodigd worden.*

³ liefde

⁴ geheel melaatse

Nu spreekt het Evangelie tot zondaren en vijanden van God. Hij doet dat evenwel niet alleen tot hen die zich zo kennen en gevoelen! Maar het is wel waar dat een mens van zichzelf moet weten en erkennen dat hij een zondaar is om gebruik van het Evangelie maken.

Een koning laat bijvoorbeeld een algemeen pardon uitroepen voor zijn oproerige onderdanen. Hij spreekt daarbij echter niet over het besef van hun weerspanningheid. Hij verleent dat pardon immers, omdat hij hun zijn gunst wil verlenen. Bovendien mag niemand denken dat hij uitgesloten wordt. Maar het spreekt vanzelf dat de onderdanen die zich níet schuldig weten aan opstand, geen belang hebben bij dat pardon. Zij worden er beslist niet toe uitgelokt om het pardon uit de hand van de koning te ontvangen. Zou het voor hen juist geen grote belediging zijn als men hun trachtte duidelijk te maken dat zij bij dat pardon inbegrepen zijn? Zo is het hier ook. Het Evangelie biedt alle zondaren verzoening aan; het wordt aangeboden aan alle vijanden van God en aan alle goddelozen die onder het Evangelie leven. Daarbij wordt geen enkele voorwaarde gesteld dat men zijn schuld moet voelen als iets dat er moet zijn vóór men het recht heeft om van dat Evangelie

gebruik te maken. Het spreekt echter vanzelf dat ieder voor zichzelf moet beseffen en gevoelen dat hij een goddeloze en een vijand van God is. Dan alleen zal hij zich bij dat getuigenis van het Evangelie betrokken voelen. Als hij dit niet weet en niet ervaart, zal zijn trots en hoogmoedig hart ertegen in opstand opkomen, omdat hij als een slecht mens wordt aangezien en zo ook wordt behandeld.

Maar als hij werkelijk verootmoedigd is en van zichzelf moet erkennen dat hij zo'n zondaar is – hoeveel heerlijkheid ziet hij dan niet in het Evangelie! Wat is hij blij dat zijn naam daarin genoemd wordt en hij als een slecht en goddeloos mens geroepen wordt.

Dan is het:

O Evangelietaal, verbazend⁵ van vermogen!

Wie had dit ooit gedacht? Wie is 't, die 't denken kon?

Heeft God Zijn vijand lief? Slaat Hij Zijn zuiv're ogen meelijdend op een pest uit 's afgronds zwavelbron?

Wil Hij een nietig mens, een sterv'ling zo vereren en maken tot Zijn vriend, en schenken 't kinderrecht?

Hier faalt het aan begrip. Wil mij geloven, leren, o Werker van 't geloof! Hoe hinkend, arm en slecht ook mijn betrouwen zij, Uw woord blijft eeuwig amen!

Ik zeg er 'amen' op. U zult mij niet beschamen.

⁵ verbazingwekkend

6. Dit brengt mij vanzelf tot een zesde stelling, namelijk:

Als iemand tot Christus komt en zich de Heere Jezus toe-eigent, moet hij Hem zó aannemen als Hij aangeboden wordt, dat is: om niet. Hij moet genade als vrije genade, uit genáde willen hebben.

Maar... wij hebben het al eerder gezien: dit is onmogelijk. Niemand zal dit doen, behalve wanneer hij door genade verootmoedigd wordt. Onze hoogmoed is namelijk zó tot in ons diepste merg doorgedrongen, dat wij mensen nooit zo laag zullen buigen als wij er door de nood niet toe gedwongen worden. Wij willen liever het zwaarste werk doen dan bedelen om genade. Maar nu kent het Evangelie géén andere voorwaarde dan dat men genade zó aanneemt zoals ze geschonken wordt, dat is: *om niet*. Als de ziel werkelijk verootmoedigd wordt, is genade haar welkom omdat ze vrije genade is. Dan omhelst de zondaar deze genade met zijn hele hart.

7. Ik voeg er nog een zevende stelling aan toe:

Niets belemmert ons méér in het komen tot Christus en het gelovig gebruik maken van Hem, dan onze gehechtheid aan het schepsel en de dingen die we kunnen zien.

Dit leert de droevige ondervinding immers maar

al te zeer. Paulus zegt in 2 Korinthe 4: 'Indien ook ons Evangelie bedekt is, zo is het bedekt in hen die verloren gaan. In wie de god dezer eeuw de zinnen verblind heeft, namelijk der ongelovigen, opdat hen niet bestrale de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, Die het Beeld Gods is' (vers 3-4). En werkelijk, zó is het! Als de verleidelijke glans van het zienlijke te sterk in onze ogen schittert, kunnen wij de heerlijkheid van Christus in het Evangelie niet zien.

Maar welk ánder middel is er om ons, aardsgesinde mensen, van het wereldse en zichtbare los te maken dan alleen echt verootmoedigende genade? Als deze genade werkzaam is, worden de gouden en zilveren afgoden voor de mollen en vleermuizen geworpen (Jesaja 2:20). Dan ziet men de ijdelheid ervan en dan wordt Jezus alles voor de ziel.

8. Er is nog een laatste reden waardoor de vernedering van het hart nodig is om een zondaar tot Christus te brengen:

Anders bereikt God het doel niet dat Hij in het zaligen van zondaren door het geloof voor ogen heeft, namelijk: de verheerlijking van Zijn deugden en volmaaktheden.

Nooit zal iemand Gods heiligheid en rechtvaardigheid, Zijn genade en liefde tot zondaren echt leren

kennen, als hij niet oprecht vernederd is. Maar als deze vernedering gevonden wordt, legt de verootmoedigde zondaar zich voor God neer als iemand die doodschuldig is. Dan erkent hij dat zijn Schepper rechtvaardig is, en ziet hij al Zijn goddelijke volmaaktheden in volle glans schitteren.

Ik zou er, als een bewijs voor de noodzaak van de ware evangelische verootmoediging, nog aan kunnen toevoegen dat niemand dan alleen een werkelijk verootmoedigde zondaar God dankbaar kan zijn. Ik zou erop kunnen wijzen hoe aan hem vele heerlijke beloften gedaan zijn, en zo zou ik nog méér kunnen noemen. Maar ik denk dat de genoemde acht stellingen de zaak voldoende duidelijk maken. Het wordt dan ook tijd dat ik overga tot het tweede punt.

2.

Daarbij wil ik antwoord geven op een aantal vragen van het hart die gesteld kunnen worden naar aanleiding van de behandelde zaken. Ik bepaal mij, om kort te zijn, tot een viertal vragen.

1. Hoe zwaar en diep moet deze verootmoediging gaan?

Wij antwoorden dat in Gods Woord daarvan nergens de trap of maat wordt aangegeven. En dat was toch nodig geweest als deze verootmoediging een voorwaarde zou zijn, zonder welke niemand het recht en de vrijheid had om tot Christus te komen.

Bij de bijbelheiligen ziet men deze verootmoediging ook in onderscheiden trap en maat. De stokbewaarder was 'zeer bevreesd en bevende'. Bij Lydia en Zacheüs ging het er op een veel zachtere wijze aan toe. De verootmoediging is diep genoeg, als ze zich uitstrekt over heel onze ellendige staat, de straf op de zonde, onze onmacht. Ze is diep genoeg wanneer ze ons uitdrijft uit onszelf, zodat wij zien en erkennen niets te hebben om daarmee voor God te bestaan. Ze is diep genoeg als ze ertoe leidt dat Christus ons noodzakelijk en gepast wordt. Ze is diep genoeg als het gevolg ervan is dat de zonden ons bitter zijn en een last. Als deze dingen gevonden worden, is de verootmoediging zwaar en diep genoeg.

2. Kunnen de vernedering en de verbrijzeling niet te ver gaan? Kunnen het zien en het voelen van de zonde niet te zwaar zijn?

Wij antwoorden: Ja, de vernedering gaat te ver als die ons dieper doet terechtkomen dan aan

de voeten van Christus. Een godzalige predikant zei daarom dikwijls: ‘Tot aan de voeten van Christus moeten wij ons vernederen; hoger wil ik niet en lager mag ik niet.’

Het gaat te ver, wanneer wij vanwege het zien van onze zonden zó ontsteld zijn dat wij nalatig zijn in de betrachtning van onze plicht. Het gaat te ver als men zegt: ‘Ik heb alle genade verbeurd, en zal die nooit ontvangen. Wat baat mij daarom het lezen, bidden en luisteren?’ Zo was het met Asaf in Psalm 77: ‘Ik was verslagen, en sprak niet’ (vers 5). Israël daarentegen weende en offerde (Richteren 2:4-5). Het gaat te ver als we zó wanhopig zijn dat we denken dat het van Gods kant niet meer kan. Dan zijn we als Kaïn en zeggen: ‘Mijn zonde is groter dan dat zij vergeven worde.’ Het gaat te ver wanneer de vernedering ons onvatbaar maakt voor de liefelijke vertroosting van het zalige Evangelie. Zo ging het Israël in Exodus 6: ‘Zij hoorden naar Mozes niet vanwege de benauwdheid des geestes’ (vers 8), en Asaf in Psalm 77: ‘Mijn ziel weigerde getroost te worden’ (vers 3). Als laatste, het gaat ook te ver als het lichaam er de nadelige gevolgen van ondervindt. Want God haat de roof in het brandoffer; ons lichaam moet een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande zijn. Benadelen

wij ons lichaam, dan is het een roof in het brand-offer; dan gaat de verootmoediging te ver.

3. Maar moet de verootmoediging niet zó ver gaan, dat men zich tot het allerdiepst aan God onderwerpt en aanvaardt dat men verloren gaat? Moet men onverschillig staan tegenover eigen zaligheid?

Deze vraag moet met voorzichtigheid beantwoord worden. Het moet zeker zó ver gaan, dat men erkent dat in zijn Schepper alleen maar gerechtigheid is. Men moet het veroordelende vonnis goedkeuren en zeggen:

'k Zal dit alleszins betuigen,

'k wil mij onder U wel buigen.

*Gij zijt Heerser, ik ben knecht,
die U onder hebt gelegd.*

*Schoon⁶ dat U mij wou verdoemen,
nog zal ik U billijk⁷ noemen,
daar ik mij zulks waardig ken,
snode⁸ zondaar als ik ben!*

'k Zal, en moet, en wil 't ook dragen:

behaagt het U; 't moet mij behagen,

*'k zeg en meen het; U doet wel,
ofschoon U mij wierp in de hel.*

⁶ hoewel

⁷ rechtvaardig

⁸ slechte

De ziel kan zelf weleens tot zo'n hoogte stijgen dat zij vanwege haar onwaardigheid in Gods vrijmacht berust, als het de Heere zou behagen haar alle genade te weigeren. Maar dit heeft dan niets te maken met een onverschillig staan tegenover zijn zaligheid.

De mening dat men er onverschillig onder moet zijn of men gezaligd dan wel verdoemd wordt, is de meest vreemde die men ooit kan koesteren. Zo'n onverschilligheid kan en mag er nooit zijn, want die zou strijden tegen het ingeschapen beginsel dat de grote Schepper in ons allen gelegd heeft, namelijk het zoeken van onze zaligheid. Het wordt nergens in de Bijbel geëist dat wij tot dat punt vernederd moeten worden. Zo'n vérgaande verootmoediging wordt in Gods Woord nergens beloofd en het gemis ervan wordt nergens bestraft. Wij vinden in de Schrift ook niet één voorbeeld waarin zo'n onverschilligheid gezien wordt.

Dit zou ook strijden tegen Gods geopenbaarde wil, want God eist van ons dat wij geloven en dat wij onze zaligheid werken, en zo meer. Welnu, dit staat lijnrecht tegenover onverschilligheid. Bovendien, als die onverschilligheid werkelijk vereist is, moeten we ook ermee instemmen dat we totaal onbekwaam zijn om

God te verheerlijken. Ja, dan zouden wij er een welgevallen in moeten hebben om God eeuwig te lasteren. En als laatste: de belofte van vrede en rust wordt gegeven aan hen die tot Christus komen, maar niet aan hen die er tevreden mee zijn om verloren te gaan.

4. Als onze verootmoediging evangelisch moet zijn, is er dan ook een wettische verootmoediging? En zo ja, wat is dan het verschil?

Ja, er is een wettische verootmoediging. Deze ontstaat als men alleen de straf op de zonde in ogenschouw neemt. De evangelische verootmoediging wordt geboren als men ziet hoe erg de zonde is die men bedrijft tegen een goeder-tieren en weldadige God. De wettische verbrijzeling gaat gepaard met schrik en vrees, en niet zelden met wanhoop. De evangelische verootmoediging houdt het oog op de genade in de gezegende Verlosser, zoals die ons in het Evangelie wordt voorgehouden. De wettische verootmoediging maakt dat het hart mort en twist tegen God. De evangelische verootmoediging doet de ziel gewillig onder de Heere buigen. De wettische verbrokenheid is er slechts bij vlagen; ze kan soms heel zwaar en hevig zijn, zodat ze als een snelle vloed alles schijnt te

zullen overstromen, terwijl ze een andere keer weer snel binnen de oevers terugwijkt. De evangelische verbrokenheid heeft iets rustigs; ze dringt steeds verder door in het hart en graaft steeds maar dieper. De wettische verbrijzeling eindigt heel vaak in de mens zelf, maar de evangelische verootmoediging eigent zich Christus toe door het geloof. Als ze Hem niet vindt, vindt ze ook geen vrede.

Toepassing

Nu ik de zaken besproken heb die ik aan de orde wilde stellen, wil ik als laatste nog een woord van toepassing spreken.

Eerst tot onbekeerde zondaren, die geen verootmoediging kennen.

Tot u zal ik nu niet zo lang spreken, want dat heb ik de vorige keer al uitvoerig gedaan. Ik zeg nu alleen dat u in deze verhandeling de reden kunt vinden waarom het Evangelie door u niet aangenomen en omhelsd wordt. Het is omdat u nog nooit op de goede manier verootmoedigd bent. U ligt met Moab stil en gerust op uw droesem. U ziet niet dat u Jezus nodig hebt, en daarom is het niet vreemd dat u geen gebruik van Hem maakt.

Er zijn mensen die van hun zondige en rampzali-

ge toestand overtuigd zijn, maar zich toch niet tot Christus laten leiden. Integendeel, het wordt bij hen nog erger dan voorheen. Sommigen worden hierdoor wel afgebracht van hun ruwe en goddeloze uitspattingen, maar zij krijgen rust op hun keurig nette leven. Hoogmoed en zelfvertrouwen klimmen in hun hart op de troon, en hun toestand wordt des te gevaarlijker naarmate zij minder te overtuigen zijn.

Sommigen gaan in tegen het licht van de overtuiging in hun geweten en gaan dóór in de zonde. Hun leven is een voortdurende afwisseling van zonde en overtuiging. Zij zondigen tegen het licht van hun geweten, en dan volgen daarop de grootste benauwdheden. Maar nauwelijks komen zij in aanraking met dezelfde verleidingen, of ze laten zich opnieuw meeslepen. Ze blijven in de strik van de duivel. Daardoor zullen ze zich ten slotte zoveel zwaarder moeten verantwoorden. Anderen maken hun tranen en verootmoediging tot hun Christus. Zij denken dat ze genade hebben omdat zij overtuigd van zonde zijn. Maar deze arme mensen bedriegen zichzelf; ze denken er niet aan dat de Geest met de eerste wereld jarenlang getwist heeft, en dat deze eindelijk verdelgd is. Er zijn zelfs mensen, die door hun overtuigingen méér verdorven en tienmaal erger

geworden zijn dan ze tevoren waren.

Daarom, vrienden, moeten wij nooit iets maken van onze overtuigingen van zonde. Al waren ze nog zo zwaar en ernstig, en al ondervonden wij helse benauwdheden, ze baten ons niet als ze ons niet tot Christus uitdrijven. Christus is het einde van de Wet voor ieder die gelooft. We kunnen alleen maar behouden worden als we tot Christus komen. Wie geloofd zal hebben, zal zalig worden; maar wie niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden, ook al heeft hij de zwaarste benauwdheden gekend.

Maar ik wil nu vooral spreken tot mensen die een heel andere gezindheid aan de dag leggen. Ik wil spreken tot u die onder de bewerking van de Heilige Geest leeft, en voor wie het zaligheid zou zijn als u door het geloof tot Christus mocht komen. Trek een les uit deze verhandeling en vraag u af wat de oorzaak is dat u niet verder komt. De belangrijkste hinderpaal is uw trots en uw onverbroken hart. Als u werkelijk verootmoedigd was, wat zou u dan snel toetasten en Christus omhelzen. Al uw bedenkingen en redeneringen zouden snel ophouden, maar daar ontbreekt het aan.

Wat moet u nu doen? Moet u wachten totdat u

wat meer verootmoedigd bent? Of moet u uzelf ertoe dwingen om op de goede manier vernederd te worden? Beide zouden heel verkeerd zijn. Het zou een bewijs zijn dat u uw vernedering tot een grond wilt maken om tot Christus te komen. Ja, als u uw verootmoediging, hoe diep die ook zou gaan, tot grond maakt en u daardoor vrij voelt om tot Christus te komen – dan zou het een bewijs zijn dat u niet werkelijk vernederd bent. Ga toch eens eenvoudig te werk. U wordt geroepen en genodigd zoals u bent, en daarom moet u ook komen. Komt u tot Christus om Hem alléén uit genade te omhelzen en aan te nemen, dan hebt u het duidelijkste bewijs dat u genoeg verootmoedigd bent, ook al kent u geen wettische verbrokenheid. Ik herhaal nog eens wat ik u meermalen gezegd heb, dat verootmoediging geen voorwaarde is die vereist wordt vóór u mag komen. Al is het ook waar dat u zónder die nooit zult kunnen komen. U zult nooit een dieper zicht op uw zonden en een zwaarder besef daarvan hebben dan wanneer u Christus gelovig omhelst en Hem toe-eigent. Als u ziet Wie u doorstoken hebt, zult u pas écht rouwklagen. Geve de Heere u daartoe geloofslicht en kracht!

Ik heb ook een woord tot u, gelovigen, die

langs een weg van verootmoediging en geloof tot Christus gekomen bent. U hebt ondervonden dat u van alles afgebracht moest worden vóór u tot Christus kwam. Wat moest er allemaal aan u gedaan worden? Dan greep u het ene en dan weer wat anders aan. Maar de Heere was zo goed dat Hij u telkens van alles afbracht! En is Zijn handelwijze niet nog steeds en voortdurend goed voor u?

Wat rust er daarom een dure verplichting op u om allereerst dankbaar, maar ook nederig en vruchtbaar in heiligmaking te zijn. U bent zeer verplicht om dankbaar te zijn, in het bijzonder aan de Geest, Die de eer van al het werk moet ontvangen. Daarom moet u zich maar vaak herinneren hoe halsstarrig en dood uw hart was toen de Geest het veroverde om het te bewerken. Wat was er een krachtige genade nodig om u te vernederen! En wat was de tegenstand en het verzet aan uw kant geweldig groot! U had het al helemaal verzondigd door het vele kloppen op uw geweten! Maar... de Geest overwon u en nam al uw ongelovige en afkerige gedachten gevangen om u gehoorzaam te doen zijn tot het geloof in Christus. Hoeveel anderen zijn er niet die door hun overtuigingen juist níet tot Christus gebracht zijn, maar met wie het nog erger geworden is

dan voorheen! Kent u zulke mensen? Zij schenen zelfs zwaardere en sterkere aandoeningen te hebben dan u, maar toch zijn ze de wereld weer ingetrokken of tot wanhoop vervallen! Voor dat alles heeft de goede Geest u bewaard, en werd Hij voor u de Geest van het geloof. Zult u de eeuwigheid niet nodig hebben om Hem voor deze weldaad op passende wijze dankbaar te zijn? U moet ook altijd ootmoedig zijn. U bent en blijft in uzelf immers even schuldig en slecht. Zo zult u uzelf hoe langer hoe meer leren kennen. Als het goed ligt in uw hart, zult u dat ook steeds erkennen. In Deuteronomium 8:2 wordt nadrukkelijk gezegd: ‘Gij zult gedenken aan al de weg die u de HEERE, uw God, deze veertig jaar in de woestijn geleid heeft, opdat Hij u verootmoedige.’ En in vers 14-15 staat: ‘[Wacht u, dat] uw hart zich alsdan verheffe, dat gij vergeet de HEERE, uw God, Die u (...) geleid heeft in die grote en vreselijke woestijn, waar vurige slangen, en schorpioenen waren, en dorheid, waar geen water was’.

U hebt ook de plicht om vruchtbaar te zijn tot heiligmaking – zo althans besluit Paulus in Romeinen 7: ‘Zo dan, mijn broeders, gij zijt ook der wet gedood door het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden van een Ander, name-

lijk van Hem Die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden' (vers 4). Dat is immers het doel van ons sterven aan de wet dat wij Gode leven zouden.

En verder, kinderen van God, wat ik nu gezegd heb, is niet alleen wáár aan het begin van de weg naar de hemel. De ware evangelische verootmoediging waardoor de Heere Jezus voor ons hart noodzakelijk en gepast is, blijft ook nodig op de verdere weg. Ons Heidelbergse juweeltje zegt daarom dat er voor de ware troost om te leven en te sterven, drie stukken nodig zijn. En werkelijk, ze zijn alle drie even hard nodig om te weten. Ik moet weten hoe groot mijn zonden en ellenden zijn, hoe ik van al mijn zonden en ellenden verlost zal worden, en hoe ik God daarvoor dankbaar zal zijn. We kunnen alleen maar in de ware troost zalig leven en sterven, als wij zien én gevoelen hoe groot onze ellende, maar ook onze verlossing is.

Ik beroep mij op uw bevinding: werden het Evangelie en de gezegende Verlosser voor u niet dierbaarder en gepaster, naarmate u uw schuld en onmacht hebt ingezien. Wat is de Heere dan goed, als Hij u in de laagte en in ware armoede van geest houdt! Om u in de

laagte te houden, houdt de Heere de genade die u bezit, weleens verborgen voor u – althans, u kunt voor uzelf geen groei bespeuren.

De Heere leidt u dikwijls in de diepe schuilhoeken van uw hart, en Hij laat ook uw verdorvenheden wel eens los. Hij houdt Zijn vertroostende en verkwikkende genade weleens in, en bepaalt u bij wat u behoorde te zijn. Soms laat Hij op een bijzondere wijze Zijn hoogheid en heiligheid zien, en wat daarbij hoort. Maar... al deze wegen zijn erop gericht om u in de laagte te houden, opdat Christus in uw leven mag wassen en u minder worden.

Wat hebt u toch veel stof om te danken, als de Heere u verootmoedigt en u op uw levensweg uw zonden laat zien en voelen, tenminste... als dat zien sámen gaat met een gelovig aanschouwen van de Borg. Inderdaad, hij is de grootste en gelukkigste christen, die het meest verootmoedigd is.

De oudvader Cyprianus zei: ‘De vernedering is een sleutel van de hemel.’ En Ambrosius: ‘Als onze ogen met de tollenaar op de aarde gericht zijn, buigen ze de hemel tot ons over.’ En Cyrillus: ‘Petrus kreeg door ootmoedig wenen zijn plaats terug, die hij verloren had door zijn verloochening.’ Wat moeten wij er dan op gericht zijn om méér en méér van deze verootmoe-

diging te hebben! Laten wij daarom door het geloof veel op Christus zien, en bidden om Zijn Geest! Laten wij pleiten op de beloften waarin de ware vernedering aan ons wordt toegezegd.

Ziedaar, mijn vrienden, zo heb ik betoogd dat de ware evangelische verootmoediging nodig is om te geloven. Daarop heb ik bij u aangedrongen. Ik sluit mijn verhandeling met deze bede:

Ach, eigen zin; ach, eigen heil en lust.

Ach, eigen wijsheid, sterkte, werk en leven.

Ach, eigen roem en waan.

Ach, snode rust in 't eigen.

Ach, mocht u mij eens begeven⁹,

o gruwelijk naar en duister ongelooft.

'k Heb lang genoeg gezeten in uw boeien.

Ach, was ik eens voor al het eigen doof,

hoe zou ik mij niet ras¹⁰ naar Jezus spoeien¹¹.

Och, Jezus lief, maak 't bij mij buiten raad.

Laat ik alleen mijn heil toch in Uw wonden

steeds stellen. Ach, ontdek aan mij mijn kwaad.

Gij zijt het toch Die hart en nieren wilt doorgronden.

Verbreek, bouw op, doorwond, en wil mij weer genezen!

Gij Jezus, U alleen, moet 't Al in allen wezen.

AMEN

⁹ verlaten

¹⁰ snel

¹¹ spoeden

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

Deze antwoordkaart in envelop zenden naar: (voldoende frankeren)

Pieters Media bv
Voorstraat 5
4503 BH GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVEREIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 12,- per jaar (10 ex.)

**Opgave nieuwe abonnees en
adreswijzigingen aan:**

Pieters Media bv,
Voorstraat 5,
4503 BH GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl